Makroekonomické ukazatele

Obsah

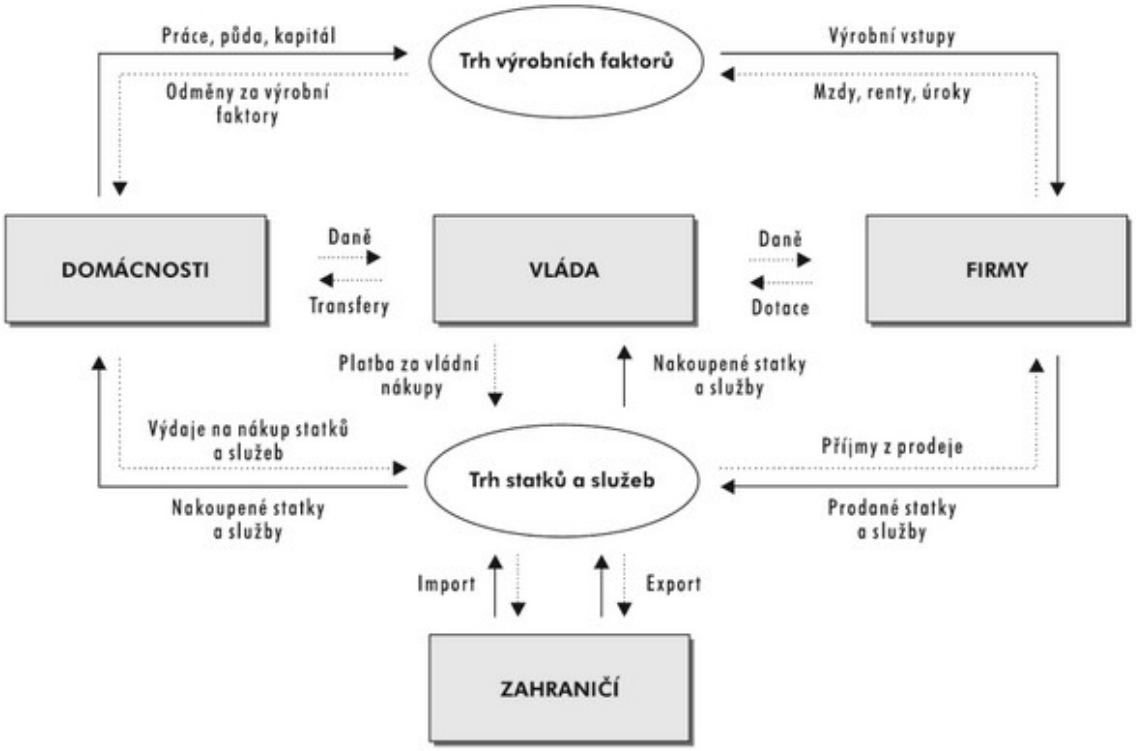
Úvod....3
1 Makroekonomický koloběh....4
2 Základní makroekonomické ukazatele....5
2.1 Hrubý domácí produkt....5
2.2 Obchodní bilance....6
2.3 Nezaměstnanost....6
2.4 Inflace....6
3 Vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020....7
Závěr....8
Seznam použité literatury....9

Úvod

Text se skládá ze tří hlavních kapitol. První kapitola je věnována makroekonomickému koloběhu. Druhá kapitola se zabývá základními makroekonomickými ukazateli a dělí se do čtyř podkapitol. Tyto podkapitoly v sobě řeší vybrané makroekonomické ukazatele, kterými jsou hrubý domácí produkt, obchodní bilance, nezaměstnanost a inflace. Třetí a závěrečná kapitola ukazuje vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020. Tímto vybraným ukazatelem je míra nezaměstnanosti. Kapitola obsahuje graf poukazující na vývoj vybraného ukazatele v daném období a komentáře jeho nejvýraznějších trendů.

1 Makroekonomický koloběh

Ekonomika je systémem, kde dochází ke střetu milionů subjektů a v této souvislosti ke vzniku milionů transakcí. Reálné toky zboží, služeb a výrobních faktorů a peněžní toky probíhají mezi čtyřmi typy makroekonomických subjektů, kterými jsou vláda, firmy, domácnosti a zahraničí. Z uvedeného lze odvodit, že její kompletní zachycení je nemožné (Pavelka, 2006, 8). Zjednodušenou verzi makroekonomického koloběhu ukazuje obrázek číslo 1.

Obrázek 1 Zjednodušení verze makroekonomického koloběhu (Pavelka, 2006, 9)

Z obrázku lze vyčíst, jak jsou jednotlivé subjekty zapojeny do uzavřeného makroekonomického koloběhu. Makro ekonomický koloběh vyjadřuje pohyb výchozích makroekonomických veličin. Ty jsou označovány jako makroekonomické agregáty (Mace, Rousek, 2013, 18).

2 Základní makroekonomické ukazatele

Agregované proměnné zkoumá makroekonomie. *„Když zvažujeme výhody alternativních ukazatelů popisujících národní hospodářství nebo si lámeme hlavu nad rozvojem či úpadkem národů a zemí, rychle postřehneme, že několik klíčových proměnných přesahuje svým významem ostatní“* (Samuelson Nordhaus, 1995, 76). K těm nejdůležitějším patří hrubá domácí produkt (dále jen HDP), obchodní bilance, nezaměstnanost a inflace (Pavelka, 2006, 8). Podrobněji se jim věnují následující podkapitoly.

2.1 Hrubý domácí produkt

Jurečka a Jánošíková definují HDP jako *„Hrubý domácí produkt (HDP)(GDP Gross Domestic Produkt) je součtem finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi“* (Jurečka Jánošíková, 2004, 8). Helísek (2002, 23) uvádí, že *„Hrubý domácí produkt (HDP)(GDP) je výsledkem fungování výrobních faktorů, umístěných v dané zemi, bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem.“* Z uvedených definic vyplívá, že HDP vyjadřuje celkovou hodnotu statků a služeb, jež byly v daném období na daném území nově vytvořené.

Skrze HDP lze sledovat životní (ekonomickou) úroveň v zemi (Kadeřábková a kol., 2005, 27) i vývoj národního hospodářství ve vztahu k jiným zemím či ke světové ekonomice (Jílková Zimmermannová, 2018, 36). HDP je ukazatelem využívaným ke stanovení výkonnosti ekonomiky. K jeho výpočtu lze použít produkční, výdajovou nebo důchodovou metodu (ČSÚ, 2015).

2.2 Obchodní bilance

Obchodní bilanci lze stručně charakterizovat jako rozdíl mezi vývozem a dovozem (Pavelka, 2006, 8). Jde tedy o ukazatel zahraničního obchodu. Otevřené ekonomiky zaznamenávají toky kapitálu a pohybu služeb a zboží, které do ní vstupují, a které z ní vystupují. Platební bilanci tak lze považovat i za systematický statistický výkaz ekonomických transakcí za určité časové období mezi zahraničím a národní ekonomikou (Palatkova, 2011, 20).

2.3 Nezaměstnanost

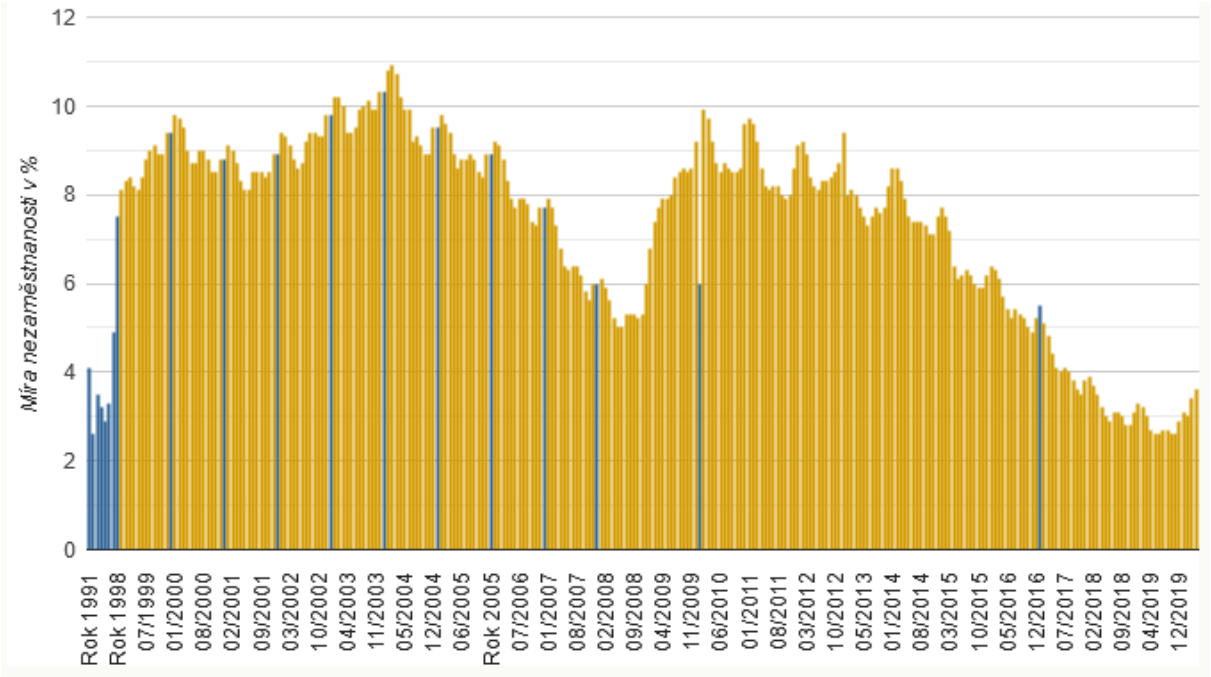
Ne trhu práce působí stejné ekonomické zákony, jako na každém jiném trhu. Liší se od nich v tom, že se na něm vyskytuje nezaměstnanost (Holman, 2005, 292). Nezaměstnanost je měřená ukazatelem míry nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti je dána tím, kolik osob je ekonomicky aktivního obyvatelstva nezaměstnaných (Pavelka, 2006, 8). Nezaměstnanost je jedním z nejvýznamnějších makroekonomických problémů. Z tohoto důvodu jde o jev, který je v rámci jednotlivých zemí hojně diskutován (Soukup a kol., 2018, 34).

2.4 Inflace

Podle Pavelky vypovídá míra inflace o tom, jak se změnila za poslední rok v ekonomice průměrná cenová hladina (Pavelka, 2008, 8). Také Kvasnička (2008, 56) uvádí, že jde o *„všeobecný růst cenové hladiny, tedy zvýšení průměrné úrovně cen určitých výrobků a služeb“*. Obdobnou definici uvádí mnozí autoři. Je však třeba dodat, že pokud dojde v ekonomice ke zdražení některé služby nebo zboží, neznamená to nutně, že se jedná o jev inflace.

3 Vývoj vybraného ukazatele v období let 1989 až 2020

Vybraným ukazatelem pro analýzu je míra nezaměstnanosti. Ta se týká počtu osob mezi 15 a 64 lety očištěný od sezónních vlivů. Míru nezaměstnanosti v České republice mezi lety 1991 až 2020 ukazuje níže uvedený graf číslo 1.

Graf 1 Míra nezaměstnanosti v ČR v letech 1989 až 2020 (převzato z MPSV, 2021)

Z grafu číslo 1 vyplívá, že nezaměstnanost ve sledovaném období s mírnými odchylkami roste. Její zvyšující se trend od 03/2020 lze spojovat s aktuálně probíhající pandemií koronaviru. Pro předcházející období je charakteristický pokles míry nezaměstnanosti po roce 2004, který lze přičíst vstupu České republiky do Evropské unie a jejímu prudkému nárůstu po roce 2008, který byl zapříčiněn velkou hospodářskou celosvětovou krizí z tohoto roku. Z grafu lze také pozorovat, že návrat na původní hladinu míry nezaměstnanosti v zemi po této hluboké krizi se podařilo realizovat až v roce 2016. Země se tedy dostala ve svém vývoji v rámci tohoto ukazatele až po osmi letech.

Seznam použité literatury

HELÍSEK, M. (2002). *Makroekonomie: Základní kurs*. 2. vydání. Praha: Melandrium.

HOLMAN, R. (2005). *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck.

JÍLKOVÁ, E. a J. ZIMMERMANNOVÁ. (2018). *Makro ekonomie*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.

JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. (2004). *Makroekonomie: Základní kurs*. 1. vydání. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava.

KADEŘÁBKOVÁ, A. a kol. (2005). *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti.* Praha: Centrum ekonomických studií vysoké školy ekonomie a managementu, 8.

KVASNIČKA, P. (2008). *Makroekonomie*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava.

MÁČE, M. a ROUSEK, P. (2013). *Makroekonomie pro technické školy*. Praha: Grada.

PALATKOVÁ, M. (2011). *Mezinárodní cestovní ruch: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada.

PAVELKA, T. (2006). *Makroekonomie: základní kurz*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu.

SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. (1995). *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda.

SOUKUP, J., V. POŠTA, P. NESET a T. PAVELKA. (2018). *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press.

Internetové zdroje

ČSÚ. (2015). *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika*. Praha: Český statistický úřad, online. Cit. 23.1.2021. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produkt_-hdp-.

MPSV. (2021). *Nezaměstnanost v ČR, vývoj, rok 2021*. Kurzy.cz, online. Cit. 27.1.2021. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/?imakroGraphFrom=1.1.1990.